

1960 Lehto

V I L J O L E H T O

Suomen Pankki
JOENSUU

Handwritten initials and numbers: "12" and "AS" with a vertical line.

Joensuu, 6.1.1960

Oulun tulkintaa että matkakertomus
on kirjoitettava alkuperäisen kuu-
-kertaan tässä tapauksessa - muo-
dostun (puoli)novelliksi + ms.
yleiskirjoitukseksi. Tästäkin on
kirjoitella oin ensin cläristi,
mutta eiköä tämän mukaan ole
vissuistesti mitään "opittu" - yleis-
haikunta lukuunottamatta kertomuksen
lopussa.

Handwritten note: "Jhm! / dhw"

Kannustaa ko tällä sepustuksen väli-
minta jatkaa? 14.1.60 AS

Suomen Pankin Johtokunta

HELSINKI

Oheisena lähetän matkakertomukseni ja pyydän samalla
saada kiittää Suomen Pankin Johtokuntaa siitä, että
sain tehdä tämän kolmen kuukauden opintomatkan
Westminster Bank`iin.

Katson matkan onnistuneen yli odotusteni, ja pidän
siellä saamiini vaikutteita minulle henkilökohtaises-
ti erittäin suurimerkityksisinä niin pankissa oppimi-
eni asioiden kuin käytännöllisen englanninkielen har-
joittelun kannaltakin. Toivon, että voisin vastaisuus-
dessa hyödyttää myöskin Suomen Pankkia entistä paremmin.

Kunnioittaen

Handwritten signature: "Lehto"

liite

6.1.1960

KERTOMUS OPINTOMATKASTANI ENGLANTIIN 15.9. - 15.12.1959.

Kun ensikertalainen kiipeää ylös Bank:n maanalaiselta asemalta Lontoon Cityssä, kokee hän kadulle noustuaan yllätyksen. Poissa ovat suuret näyteikkunat ja katkeamaton ajoneuvojono, jotka ovat niin tunnusomaisia länsilontoon katukuvassa. Jokunen harva auto puikkelehtii siellä tällä ikäänkuin pois pääsyä etsien. Toinen toistaan vanhemmat jyrkät rakennukset reunustavat kapeita katuja, eikä tarvitse olla kovinkaan tarkkaavainen huomatakseen, että joka talossa on pankki, monissa useampiakin. Suurin osa kadulla kulkijoista on noita tummaopukuisia knallipäsherroja, pankkien virkailijoita, pörssin jäseniä ja heidän virkailijoitansa.

Heidän joukkoonsa sulautuvat vatimestarit ja lähetit tunnissa virkapuvuissaan. Koko ympäristö on senlaatuinen, että siinä maallikkokin vaistoaan olevansa suuressa rahamaailman keskuk- sessa.

Ei tarvitse kulkea kuin satakunta askelta maanalaisen asemalta pitkin Treadneedle Street:iä, kun yht'äkkiä huomaa edessänsä muhkean vaaleasta kivistä tehdyn rakennuksen. Tässä kohden ka- tu jakaantuu kahdelle suunnalle ja näiden haarojen väliin jää- vässä kulmassa kohoaa rakennuksen terävä nurkka. Siellä vähän ylempänä ovat vaatimattomilla kirjaimilla, mutta selvästi luet- tavissa sanat "Westminster Bank Overseas Branch". Tämä talo on melko uusi ja ensimmäisellä silmäyksellä huomaa, että sen rakennusvaiheen aikana on arkkitehdin palkka ilmeisesti käy- tetty muihin tarkoituksiin. Se saattaa sinönsä olla vain on- neksi, sillä juuri tällaisena se soveltuu hyvin ympäristöönsä. Suunnilleen tämälapsena koin minä ulkoiset näkymät syyskuun puolivälissä, kesäkuumana päivänä, lähestyessäni ensi kertaa tuota, sittemmin niin tutuksi käynyttä pankkia. Jos en suoras- taan pelokkaana, niin ainakin kovasti huolestuneena tarkastin vielä kerran taskussani olevasta kirjeestä, että se nyt var- masti oli Chief Clerk Mr. Harris, jonka puheille minun piti pyrkiä. Sitten kaikki onnistui paremmin kuin olin osannut odot- taakaan. Tapasin vain ystävällistä väkeä. Noin tunnin kuluttua sisäänpyrkimisestäni huomasin jo istuvani pankin tarjoamalla lounaalla eräs pankin virkailija seuranani. Tämä tilaisuus päättikin sitten ensimmäisen päivän ohjelmani. Ajaessani ta- kaisin asunnolleni, pyörivät mielessäni seuranani olleen vir- kailijan antamat opetuksen sanat: "Jos haluat hyvää olutta täällä, sano baarimestarille, bitter beer please, - aivan

niinkuin saatsalainen sanoo hitte". Tämä ensimmäisenä päivänä saamani ainoan opetuksen arvosta sinänsä voidaan olla mitä mieltä tahansa, mutta minulle se oli suuriarvoinen sikäli, että se ikkänkuin laukaisi jännityksen, ja seuraavina päivinä saatoin rauhallisena paneutua tarkkailijan asemaani. Muutaman päivän haperoinnin jälkeen aloin sopeutua uuteen elämänrytmiin. Viikori tai parin kuluttua huomasin, että se kielikin, jota tätä tarkoitusta varten olin vuosikausia opetellut oli sentään sukua tälle, jota täällä puhuttiin, vaikka alussa luulinkin erehtyneeni kielen valinnassa.

Kolmen kuukauden oleskelu näin suuressa pankissa ei luonnollisestiikaan ole riittävä, jotta sen jälkeen pystyisi yksityiskohdittain kuvailemaan pankin erilaisia toimintamuotoja. Käsitykseni mukaan se ei ollut matkani tarkoitukseen. Koitankin sen vuoksi esittää tässä vain joitakin yleisiä havaintoja, jotka ovat mieleeni jääneet.

Pankilla on noin 1200 konttoria, jotka ovat kymmenkuntaa poikkeusta lukuunottamatta kotimaassa. Ulkomailla olevat konttorit ovat Ranskassa ja Belgiassa. Overseas Branch:n tehtävänä on olla sinä keskuksena, jonka kautta muiden konttorien ulkomaan asiat hoidetaan. Omia asiakkaita ei tällä konttorilla juuri olekaan. Kukapa sinne eksyisi, kun se sijaitsee noin parin nelikilometrin laajuisen pankkimeren keskuksessa. Kun työt tänne tulevat näin monesta konttorista, on luonnollista, että päivittäinen työmäärä on jokseenkin vakio. Tietysti tapahtuu aaltoliikettäkin, etenkin eräillä turistien palveluksessa työskentelevillä osastoilla, mutta tämä liike on hidasta ja siihen voidaan aina ennakolta varautua. On erinomaisen hyvä asia, että näin on. Nythän voidaan melko tarkkaan laskea kuinka monta virkailijaa kullakin osastolla tarvitaan, jotta työt luistavat, mutta kui-

tenkin kaikille riittää työtä koko päiväksi. Meikäläisillä silmillä katsottuna ovat osastot tavattoman suuria. Niinpä sitten onkin kunkin henkilön työsaika täytynyt supistaa mahdollisimman kapeaksi. Virkailijan kannalta asiaa katsottuna, niinkauan kuin hänessä vielä on toimeliaisuutta, asia voisi olla paremminkin. Mielestäni ei aina ole kaukana ajatus, että työntekeminen muodostuu ikävystyttäväksi.

Erilaisten lomakkeiden käyttö on meidänkin pankissamme saavuttanut yhä enenevää suosiota. Paljon pidemmälle on tässä kohden edistytty Westminster Bank:ssa. On vaikeaa kuvitella sellaista pankkitehtävää, jonka asiakas voisi panna alulle lomaketta täyttämättä, ja erilaisten lomakkeiden täyttämistä koko työn suorittaminenkin sitten on. Tämä on asia, jonka käyttökelpoisuudesta voidaan olla vain yhtä mieltä. Kun lomake on kunnollisesti täytetty, mistä vastaanottaja pankissa pitää huolen, voidaan olla varmat, että siinä ovat kaikki yksityistiedot, mitkä pankki tulee asiaa käsitellessään tarvitsemaan. Kun nämä lomakkeet sitten jakautuvat pankkiin siten, että kukin virkailija saa käsiinsä vain määrätynlaiset, pystyy hän muutamassa sekunnissa perehtymään esillä olevaan asiaan. Täten jäikin yleisvaikutelmakseni työntekoa seuratessani, että asiat luis-tavat melkoisella vauhdilla.

Kun eräänä iltana, aivan vierailuni alkuaikoina, seisoin jollakin Thamesin lukuisista silloista, jokea katsellen, askarrutti mieltäni se suuri tavaran paljous, joka siinä veden viemänä solui jalkojeni alitse. Siinä oli edustettuna kaikenlainen törky, joka pinnalla pysyy, vanhasta veneenpuolikkaasta kengänrajaan asti. Vasta kun joitakin päiviä myöhemmin kuljin undelleen Thamesin vaiheilla, selvisi minulle arvoituksen yksinkertainen ratkaisu. Nyt oli nousuvesi, ja samat tavarat, jotka tuonnoin kulkivat kohti merta, olivat nyt yhä määrätietoisesti

menossa jokea ylös. Siinä ne näköjään purjehtivat edestakaisin niin kauan kuin pinnalla pysyvät. Vertaileminen saattaa tuntua ilkeämieliseltä, mutta edelläkertomani tuli todellakin mieleeni seuratesani määrättyä vaihetta pankin osastojen työskentelyssä. Jos pankkitoimet edellyttävät kirjeen kirjoittamista, kuten ne useimmiten, tällä ulkomaan asioiden parissa työskentelevällä konttorilla vaativat, on niiden läpäistävä pullonkaula. Kuten jo mainitsin, asiat yleensä luistavat erinomaisesti siihen asti, kunnes niistä vastaava virkailija jättää ne konekirjoittajattarelle, kirjeen kirjoittamista varten. Kun ulkomaankirjeenvaihtokin yleensä voidaan hoitaa šidinkielellä, hoitavat osastot sen itse, niillä olevien sihteeri - konekirjoittajattarien avulla. Ammattitaitoisista henkilöistä on tällä kohden kuitenkin huutava puute.

WESTMINSTER **BANK LIMITED**

There are a number of vacancies for
SHORTHAND TYPISTS
over the age of 16 in the City and West End Offices of Westminister Bank. Commencing pay ranges from £370 p.a. at age 16 to £680 p.a. at age 35.

Excellent sports and other recreational facilities are available at the Bank's Sports Club and for those working in the City there is the Bank Luncheon Club.

Applications should be addressed to the
STAFF CONTROLLER,
Westminister Bank Limited, 41, Lothbury, London, E.C.2

Yllänäkyvänlaisen ilmoituksen saattaa nähdä Lontoon lehdissä ainakin joka toinen viikko. Suurin osa palvelukseen tulijoista on sitten noita 16 vuotta täyttäneitä tyttöjä. On selvä, ettei heidän joukostaan voi löytyä montaakaan, jotka jo noin nuorena olisivat ammattinsa oppineet. Tuvattoman usein saavat virkailijat sitten käsiinsä väärin kirjoitettuja kirjeitä, eikä siinä auta muu kuin palauttaa ne korjattaviksi. Tällälaililla asiat soutavat edestakaisin yhä kiihtyvällä vauhdilla sitä mukaa kuin iltapäivä kuluu. Tämöinen tilanne tuntuu ärsyttävän erikoisesti vanhempia virkailijoita. Eikä ihme, lisähän se samalla heidän työtaakkaansa, ja sitäpaitsi heidän on alituisesti oltava

1. Kirjimmäisen huolellisia kirjeitä tarkastellessaan. (Probleema on koko laajuudessaan nähtävä seuraavan laisena: Nuoria tyttöjä kyllä saa pankkiin. Sehän on sentään suurena laitoksena kunnianarvoisa työnantaja. Mutta sitten alkavat vaikeudet. He eivät osaa ammattiansa. Siitähän selviää kouluuttamalla heidät. Kyllä, mutta senjälkeen kun heidät on koulutettu, lisääntyvät myöskin heidän vaatimuksensa. Silloin ilmestyy näyttämölle esimerkiksi joku pörssin lukuisista "broker"-jäsenistä, lupaa tytölle vaikka punnan viikossa enemmän kuin minkä pankki hänelle maksaa, ja korjaa täten Westminster Bank:n kylvämän sadon. Tällaisena esitettiin asia minulle usean eri henkilön taholta, ja koska kukaan ei edes vihjaissut, että pankki myöskin voisi korottaa palkkoja, ei se ilmeisesti ole mahdollisuuksien rajoissa. Valitetaan vain, että nuorilla tytöillä ei ole kutsumusta työhönsä.

Rationalisointikysymystä on mielestäni kehitelty rohkeasti ja tehokkaasti. Usein saattaa kirjoituskoneissa nähdä kahdeksankin paperia päällekkäin. Nämä kaikki käytetään sitten mitä erilaisimpiin tarkoituksiin, kuten ilmoituksina asiakkaille, arkistointiin, kassalippuina ym. Eräillä osastoilla arkistointi käy nopeasti ja varmasti mikrofilmauslaitteiden avulla. Valokopioimiskoneet eivät ole niinkään harvinaisia, koneet tahtavat kovalla nopeudella joukkokirjeet kirjekuoriin sopiviksi. Mutta useammin kuin Suomen Pankissa joutuu virkailija tällä laskutehtäviä suorittaessaan turvautumaan vanhaan hyvään kynään ja paperiin. Ihailtavalla taituruudella he nopeasti selvittävätkin provision tai koron määrän, meikäläisestä vaikealta tuntuvan rahasysteemin puitteissa. Laskukoneiden puutetta en kylläkään kuulut kenenkään valittavan, mutta SP:stä tullessa, en voinut olla huomaamatta, miten usein sattui jonottelemista osastojen harvojen laskukoneiden seutuvilla. Tarkkailija hämmästyy myöskin, kun

yht'äkkiä tapaa herran, joka rauhallisena kirjoittaa 3-4 kappaleen lomakesarjan mustekynällä kunkin erikseen. Selitys: mustekynän jälki on sentään aina arvokkaan näköistä ja koniopapereita käsittelemällä likaa vain kätensä. Mielestäni tämä kyllä sopii siihen kuvaan, jonka sain koko Englannin kansasta. Eteenpäin mennään lujasti koska aika sitä vaatii ja mahdollisuudet siihen ovat, mutta sitten jossakin, mitä yllättävimmässä paikassa huoma konservatismiin nostavan päättään.

Pankin suhteessa asiakkaisiinsa tuntui olevan joustavuutta enemmän kuin olin tottunut näkemään. Englantilainen viejä sai yleensä rahat käteensä esittäessään laivanspaperit ja laskun pankkiin huolimatta siitä, ettei remburssia oltu avattu ja, että asiaperit lähetettiin vasta perittäväksi. Tosin maksu tällöin suoritettiin luottamuksellisesti. Jos, kuten joskus sattui, maksua ei ajallaan kuulunutkaan ulkomailta, peri pankki jo maksamansa rahat takaisin, jatkaen tietysti parhaansa mukaan tehtävän hoitoa. Samoin annettiin tuontipaperit suoraan asiakkaalle taaskin luottamuksellisesti (in trust), ja häntä pyydettiin ensi tilassa suorittamaan laskun edellyttämän hinnan pankille. Tietävästi englantilaisessa lainsäädännössä on kylläkin pykälä, jotka tällaisessa tapauksessa turvaavat pankin oikeudet paremmin kuin meillä.

Raha houkuttelee rikoksiin Englannissakin. Yritteliästä väkeä löytyi paljon. Hyhyen vierailuni aikana sain lukea sanomalehdist useista pankkiryöstöistä. Toisaalta huomioni kiintyi suhteellisen lukuisiin matkashekkiväärennyksiin. Nämä tapahtuivat melkein poikkeuksetta kadotettujen shekkien avulla. Löytäjät kirjoitti kotonaan kaikessa rauhassa kuittauksen niihin. Sitten hänen tarvitsi vain katsoa milloin kassanhoitajalla on kiire, olla kätensä suojassa kirjoittavinaan kuittauksen, ja varmuuden vuoksi

vielä kuivata se imupaperilla, ja nostaa rahat. Tietysti voidaan tällaisessa tapauksessa syyttää kassanhoitajaa huolimattomuudesta, mutta kiireen aikana keino tuntui käyttökelpoiselta. Virkailijan asema Westminster Bank:ssa ei nähdäkseni ole niinkään huono. Palkkojen ostoarvo lienee jokseenkin sama kuin meillä. Työpäivä on vähän pidempi, ellei oteta huomioon tunnin lounastaukoa. Päivän pituutta lisäävät vielä useimmiten melko pitkät työmatkat. Lähes kaikki asuvat varsinaisen kaupungin ulkopuolella ja joutuvat käyttämään matkoihinsa 1/2 - 1 1/2 tuntiin aamuin illoin. Kello 16,30, jolloin työaika päättyi, sattui usein, että työt eivät loppuneet. Alle kahden tunnin ylityöstä ei maksettu varsinaista ylityökorvausta, mutta kylläkin pientä n.s. teerahaa. Pankilla on ruokasali, johon lounastunnin aikana kerääntyneen joukolla syömään. Valitettavasti ruuasta on maksettava. Sen hinta on kohtuullinen, mutta kuitenkin osa virkailijoista katsoo parhaaksi aterioida muualla, tai tyytyä pelkkiin eväisiin. Ruokatunnin loppuosan voi sitten käyttää haukkamalla "raitista" ilmaa lähikaduilla.

Tuntui siltä, että tavallisen arkipäivän kuminaatiopiste oli kello 3. Silloin alkoivat nimittäin teerattaat kierrellä osastoilla. Näiden rattaiden räminää tervehdittiin suurella ilolla. Niistä sai halvalla ostaa kupin teetä ja keksejäkin. Tämä oli hyvin virkistävä pikku tuokio, jonka arvon kruunasi vielä se, että silloin saattoi myöskin ladata piippunsa, sillä tämän jälkeen oli tupakointi pankissa sallittu. Vieras huomasi helposti kuinka yleishäly vahvistui, ja kuinka suurella innolla nyt ryhdyttiin saattamaan vielä keskeneräisiä töitä päätökseen.

Luoton saannin suhteen on oma henkilökunta tietysti erikoisasemassa. Esim. omakotitalon hankkimista varten saa pankilta pit-

käaikaisen lainan 2 1/2 % korolla. Muihin tarkoituksiin saadusta lainoista on yleensä maksettava n. 3 %. Auto on nähtävästi ylellisyyksesine Englannissakin, koska sen hankkimiseksi saadusta lainasta on maksettava peräti 5 % korko ja sitäpaitsi semmoinen laina on kuoletettava kahden vuoden kuluessa.

Virkailijan sairastuessa maksaa pankki hänelle täyden palkan kolmen kuukauden aikana, jos hän on työskennellyt pankissa alle viisi vuotta. Yli 10 vuotta palveluksessa olleet sensijaan saavat täyden palkan kuuden kuukauden aikana ja senjälkeen vielä puolipalkkaa toiset kuusi kuukautta.

Naisten työpukukysymys on asia, jota meilläkin silloin tällöin on ainakin epävirallisesti pohdiskeltu. Westminster Bank:ssa on päädytty nitinsiniseen nylonluomukseen. Puku tehdään pankin kustannuksella jokaiselle hänen antamiensa mittojen mukaisesti. Sen käyttö ei luonnollisestikaan ole pakollista, ja tuntuu omi-tuiselta, että se on saanut verraten vähän suosiota osakseen. Kun kukaan naisista ei halunnut sanoa syytä kauniin puvun syrji-miseen, ymmärsin sen löytyvän pykälästä, jossa sanotaan, että pukua tilattaessa on todellisiin rinnan ja lantion ympäröimistöihin lisättävä vähintään 3 tuumaa ja vyötärön mittaan vähintään 2 tuumaa.

Ulkomaalaisia "vierailijoita", kuten meitä siellä kutsuttiin oli pankissa melkoinen joukko. Syksyn aikana vaihteli heidän lukumääränsä siinä 20 -30. Vahvasti edustettuina olivat varsinkin etelä-asiialaiset maat, Intia, Persia ja Pakistan. Eurooppalaisia oli Saksasta, Italiasta, Puolasta y.m. Minä olin sikäli erikoisasemassa, että olin tullut pienestä Suomesta ja vain kolmeksi kuukaudeksi. Opiskeluajan pituus nimittäin vaihteli yleensä yhdestä vuodesta kuuteen kuukauteen. Kun näin lukuisa joukko

jatkuvasti kierteleä pankissa osastolta toiselle, voi varsin hyvin ymmärtää, että sikäläiset virkailijat eivät enää näe siinä mitään uutuu- den viehätystä. Tuntuu ihmeeltä, että he kuitenkin aina jaksavat olla ystävällisiä, yhä uudelleen ja uudelleen selitellä työnsä vaihteita, ja auliisti vastailla kysymyksiin.

Viihdytystoimintaa hoiteli pankki kiitettävästi myöskin työajan ulkopuolella. Meillä vierailijoilla oli tilaisuus tuon tuostakin kokoontua, milloin urheilun, tehdaskäynnin, teatterin tai päivällisen merkeissä, ja silloin tuo eloisa muikalaisjoukko sai keskustella kätensä väsyksiin.

Nyt, kun taas olen aloittanut työni Joensuun konttorin kassassa ja matkani suurem- moiset vaiheet ovat takana- päin, tulee usein mieleen syvä haikeus. Westminster Bank, sen ystävälliset ihmiset ja koko Lontoo kangastelevat mielessäni. Jo syyskuussa us- toin lähteväni suurelle matkalle, mutta vasta nyt palauttuani, voin todella ymmärtää saamieni vaikutteiden paljouden ja arvon.

Tekemäni opintomatka tulee varmasti keuan säilymään muistossani, ja olen siitä Suomen Pankin Johtokunnalle syvästi kiitollinen.